

Inspektionsrapport
från Skolverket
54-2006:2257

Utbildningsinspektion i
den fristående gymnasieskolan
Kristofferskolan
i Stockholm

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Stiftelsen Kristofferskolan
Box 124
161 26 Bromma

2007-06-14
1 (3)
Dnr 54-2006:2257

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående gymnasieskolan Kristofferskolan i Stockholms kommun

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående gymnasieskolan Kristofferskolan i Stockholms kommun. Besök gjordes i skolan den 14–16 november 2006.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 14 september 2007 skall Stiftelsen Kristofferskolan redovisa till Skolverket enheten i Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Inspektörerna bedömer att Kristofferskolan, med undantag av nedanstående bristområden, huvudsakligen är av god kvalitet och ligger väl i linje med de nationella målen. Den goda arbetsmiljön och stämningen på skolan förtjänar att särskilt lyftas fram, likaså skolans värdegrundsarbete som är väl fungerande. Elevernars möjligheter till inflytande fungerar väl. Skolans varierande arbetssätt främjar lärandet.

Däremot bör undervisningsnivån i högre grad individanpassas så att alla elever får möjlighet att utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Skolan har även uppvisat allvarliga brister i sitt arbete med utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- De obligatoriska nationella proven har hittills inte genomförts i den utsträckning som författningarna föreskriver (2 kap. 9 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 5 § gymnasieförordningen).
- Skolan måste bearbeta sina betygskriterier så att de tydligt preciserar vilka kunskaper enligt kursplanen som krävs för att eleven skall få ett visst betyg (2 kap. 9 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 4 § gymnasieförordningen).
- Skolledningen måste se till att eleverna efter avslutad kurs får ta del av det betyg som satts. Betygen skall även samlas i en betygs katalog som skall föras på ett för eleven rättssäkert sätt (2 kap. 9 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 6 § gymnasieförordningen).
- Skolan har inte upprättat någon skriftlig kvalitetsredovisning (1 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Urval av sökande till gymnasieskolan sker inte i enlighet med gällande bestämmelser (6 kap. 3 och 4 §§ gymnasieförordningen jämfört med 2 kap. 3 § förordning om fristående skolor).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga kurser så att det tydligt framgår hur kunskapsresultaten är i förhållande till de nationella målen.
- Individanpassningen av undervisningen bör utvecklas och förbättras så att alla elever får möjlighet att utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.
- Skolan bör förbättra informationen till elever och föräldrar om kunskapsmål, betygskriterier och kunskapsresultat.
- Skolan bör sammanföra sina dokument rörande arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling till en sammanhållen likabehandlingsplan.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg
Avdelningschef

Marie Wiberg-Svensson
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också enhetschefen Agneta Sandén samt undervisningsråden Anders Kennberg och Claes-Göran Aggebo deltagit. I ärendets handläggning har vidare undervisningsrådet Ingela Gullberg deltagit.

Bilaga
Rapport

Kopia till
Stockholms kommun
Övriga enligt fastställd sändlista

Utbildningsinspektion i den fristående gymnasieskolan Kristofferskolan

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	6
Bedömning av förutsättningarna	13

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Kristofferskolan den 14–16 november 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets tredje inspektion av skolan sedan den startade sin gymnasieverksamhet läsåret 1972/73. De tidigare inspektionerna av skolan gjordes våren 1995 (dnr 94:2061) och hösten 1999 (dnr 99:83). I Skolverkets beslut 1995 och 1999 konstaterades att gymnasieutbildningen vid Kristofferskolan alltjämt uppfyller kraven för att stå under statlig tillsyn och vara berättigad till bidrag från elevernas hemkommuner.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående gymnasieskolor skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna vid nästa inspektionstillfälle.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels hämtat ur dokumentation som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels ur den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades ett urval av elever, lärare och föräldrar, elevvårdspersonal, skolsköterskan, skolans ledningsgrupp samt företrädare för huvudmannen. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser i gymnasieskolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Kristofferskolan har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Stockholms kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Inspektörerna har tagit del av kommunens egen rapport från den granskning som genomfördes under hösten 2004¹. Den visar bl.a. att kommunens inspektörer anser att skolan brister i bedömning och betygssättning och att tydliga strategier saknas för en likvärdig betygssättning.

Beskrivning av skolan

Kristofferskolan	Antal elever
Gymnasieskola	179

Kristofferskolan är en fristående skola med undervisning motsvarande grundskole- och gymnasienivå, årskurs 1–12. Skolan som är en waldorfskola har varit godkänd sedan 1949. Gymnasieverksamheten startade läsåret 1972/73 och omfattar klasserna 10–12.

I waldorfskolornas gymnasieskola motsvarar klass 10, 11 och 12 den offentliga gymnasieskolans årskurs 1, 2 och 3.

Den 1 juli 1960 förklarade regeringen Kristofferskolan bidragsberättigad.

Utbildningen vid Kristofferskolan är i bidragshänseende hänförd till samhällsvetenskapsprogrammet

Utbildningen vid Kristofferskolan bygger på Rudolf Steiners pedagogik och människosyn. Enligt stiftelsens stadgar är dess ändamål att ”bedriva skolverksamhet efter av Dr Rudolf Steiner angivna grunder (Waldorfpedagogik) och för detta ändamål fortsätta att utveckla den efter dessa grunder”. Skolan är ansluten till Waldorfskolefederationen som är ett kollegialt organ med de svenska waldorfskolorna som medlemmar. Kristofferskolan följer Waldorfskolefederationens läroplan och kursplaner WK 10–12, ”En väg till frihet” 3:e upplagan 2001². Enligt Waldorfskolefederationen och Waldorfförskolornas samråd har man härmed anslutit sig till de nationella utbildningsmålen.

Huvudman för utbildningen är Stiftelsen Kristofferskolan med organisationsnummer 802001-8720.

Skolan hade vid inspektionsbesöket 179 gymnasieelever uppdelade i två parallella klasser i varje årskurs. Av dessa var 107 flickor och 72 pojkar.

¹ Utbildningsförvaltningen i Stockholms stad gör övergripande uppföljningar av samtliga skolformer.

² Waldorfskolefederationen och Waldorfförskolornas samråd har gemensamt upprättat målbeskrivningar för åldrarna 1–19 år i en läroplan benämnd ”En väg till frihet”.

De flesta eleverna är folkbokförda i Stockholms kommun, men skolan har även elever från Ekerö, Järfälla, Södertälje, Knivsta, Norrtälje, Hedemora, Huddinge, Nynäshamns, Sigtuna, Solna, Sundbybergs, Täby, Upplands-Väsby, Vallentuna, Värmdö, Österåkers, Örebro kommun.

Kristofferskolan är belägen på Fredrikslundshöjden i Bromma. Omgivningarna består av skog och parkmark. I huvudbyggnaden inryms förutom gymnasieskolan årskurserna 7–9 och i anslutning till skolans huvudbyggnad har förskoleklasser och årskurserna 1–6 sina klassrum i egna paviljonger. Undervisningen i de olika hantverken bedrivs i det friliggande Hantverkshuset.

Huvudmannens grundskola inspekteras i särskild ordning.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Kristofferskolan, med undantag av nedanstående bristområden, huvudsakligen är av god kvalitet och ligger väl i linje med de nationella målen. Den goda arbetsmiljön och stämningen på skolan förtjänar att särskilt lyftas fram, likaså skolans värdegrundarbete som är väl fungerande. Elevernas möjligheter till inflytande fungerar väl. Skolans varierande arbetssätt främjar lärandet. Däremot bör undervisningsnivån i högre grad individanpassas så att alla elever får möjlighet att utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Skolan har även uppvisat allvarliga brister i sitt arbete med utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- De obligatoriska nationella proven har hittills inte genomförts i den utsträckning som författningarna föreskriver (7 kap. 5 § gymnasieförordningen).
- Skolan måste bearbeta sina betygskriterier så att de tydligt preciserar vilka kunskaper enligt kursplanen som krävs för att eleven skall få ett visst betyg (2 kap. 9 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 4 § gymnasieförordningen).
- Skolledningen måste se till att eleverna efter avslutad kurs får ta del av det betyg som satts. Betygen skall även samlas i en betygs katalog som skall föras på ett för eleven rättssäkert sätt (2 kap. 9 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 6 § gymnasieförordningen).
- Skolan har inte upprättat någon skriftlig kvalitetsredovisning (3,5 § § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Urval av sökande till gymnasieskolan sker inte i enlighet med gällande bestämmelser (9 kap. 8 § skollagen fristående skolor 2 kap. 3 § förordning om fristående skolor).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga kurser så att det tydligt framgår hur kunskapsresultaten är i förhållande till de nationella målen.
- Individanpassningen av undervisningen bör utvecklas och förbättras så att alla elever får möjlighet att utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.
- Skolan bör förbättra informationen till elever och föräldrar om kunskapsmål, betygskriterier och kunskapsresultat.
- Skolan bör sammanföra sina dokument rörande arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling till en sammanhållen likabehandlingsplan.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Kunskaper

Vid tidpunkten för inspektionsbesöket saknade skolan en samlad bild av i vilken utsträckning eleverna når kunskapsmålen i de olika ämnena och klasserna.

Skolan som helhet använder inte nationella prov (se kapitlet Utvärdering av lärande, bedömning och betygssättning). Därmed försvåras möjligheterna att bedöma resultaten i förhållande till riket. Vidare försvåras bedömningen av huruvida de betyg som satts är rättvisa utifrån elevernas kunskaper. (Se vidare under avsnittet Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning).

Genom intervjuer framkommer att Kristofferskolan saknar ett fungerande system för uppföljning av kunskapsresultaten i de olika ämnena på skolnivå och skolan har därmed ingen helhetsbild över skolans resultat och hur kunskapsresultaten har utvecklats under de senaste åren.

Skolan följer kontinuerligt upp elevernas kunskaper genom olika prov men huvudsakligen utifrån elevernas egna framställningar som dokumenteras i de s.k. periodhäftena. Efter varje läsår ges en beskrivning av och ett omdöme om elevernas prestationer och utveckling i ett så kallat läsårsbrev. Syftet är att jämföra eleven själv över tiden och i förhållande till årskursens mål. Resultaten sammanställs av läraren men enligt utsagor efterfrågas dessa inte av ledningsgruppen.

Inspektörerna kan efter en granskning av läsårsbreven konstatera att elevens sociala förmågor och arbetsvilja är viktiga bedömningsområden men att elevens kunskapsresultat i förhållande till målen är svåra att utläsa. Detta bekräftas även i de intervjuer som genomfördes med elever och föräldrar.

Skolverket har tagit del av slutbetygen för klass 12 från läsåren 2003/04, 2004/05 och 2005/06 och sammanställt dessa (se tabell 1).

Tabell 1. Betygsfördelning andel i procent, slutbetyg i samtliga kurser klass 12, läsåret 2003/04, 2004/05 och 2005/06.

Betyg	2003/04 (54 elever)	2004/05 (49 elever)	2005/06 (60 elever)
IG	3	2,9	2,9
G	21,7	21,6	14,8
VG	42,2	34,8	30,9
MVG	33,1	40,7	51,4
Summa	100	100	100
Antal kurser i genomsnitt	32	31	34
Meritvärde	15,1	15,5	16,4

Sammanställningen visar att Kristofferskolan når goda resultat i den meningen att de flesta elever når målen för minst betyget godkänd i flertalet kurser. Skolans meritvärde har under de tre senaste läsåren höjts från 15,1 läsåret 2003/04, till 16,4 läsåret 2005/06. Jämfört med fristående gymnasieskolor i riket (14,4) och i Stockholms kommun (15,1) år 2006 visar Kristofferskolan högre meritvärden. Skolans meritvärde (16,4) läsåret 2005/06 är även högre jämfört med samhällsvetenskapsprogrammet i riket (15,1) och i Stockholms kommun (15,1).

Skolverket har även utifrån slutbetygen läsåret 2005/06 gjort ett urval av kärnämnen och karaktärsämnen och sammanställt dessa (se tabell 2).

Tabell 2. Betygsfördelning i procent av slutbetyget i vissa kärnämnen och karaktärsämnen, slutbetyg klass 12, läsåret 2005/06 (60 elever).

Kurs	MVG	VG	G	IG
Svenska och dramatik ¹	57,6	35,6	6,8	0
Litteratur	49,2	33,9	15,3	1,7
Engelska grundläggande kurs ²	48,3	36,7	15,0	0
Religionskunskap och livsåskådning	80,0	17,1	2,9	0
Samhällskunskap	60,7	35,7	3,6	0
Matematik grundläggande kurs ³	38,3	28,3	31,7	1,7
Summa kärnämnen	56,3	30,8	12,4	0,5
Biologi ⁴	50,8	32,2	15,3	1,7
Kemi	30,6	22,4	42,9	4,1
Fysik A	36,7	40,0	21,7	1,7
Historia	40,7	39,0	20,3	0
Eurytmi	59,3	37,7	3,4	0
Hantverk	61,7	31,7	6,7	0
Summa karaktärsämnen	47,1	34,1	17,6	1,2

¹ Motsvarar svenska A och B

² Motsvarar engelska A

³ Motsvarar matematik A

⁴ Godkänd i biologi, kemi och fysik A motsvarar Naturkunskap A och B

Tabell 2 visar att fler elever uppnår betygsnivån Mycket väl godkänd (MVG) i kärnämnen jämfört med karaktärsämnena.

Tabellen visar även på stor spridning i fördelningen av betyg mellan ämnena. I ämnet religionskunskap uppnådde exempelvis 80 procent av eleverna MVG medan motsvarande siffra i historia låg på 40 procent. Huvudmannen skriver i samband med sin sakgranskning av denna rapport att detta är anmärkningsvärt, men förklarar de höga betygen i religionskunskap det aktuella året med att eleverna var extremt motiverade och synnerligen begåvade. Eleverna ägnade även religionsämnet ovanligt stor uppmärksamhet. Av Kristofferskolans elever år 2006 uppnår 99,4 procent av eleverna minst betyget godkänd (G) i svenska, matematik och engelska. Skolan visar en högre måluppfyllelse jämfört med samtliga fristående gymnasieskolor i riket samma år som visar att 93 procent av eleverna når minst godkändnivån.

Normer och värden

I Kristofferskolan känner sig eleverna trygga. Enligt samtliga intervjugrupper förekommer ingen mobbning och kränkande behandling på skolan och det är stor acceptans för olikheter. Skolan har ett bra förebyggande arbete och en god beredskap för att sätta in åtgärder vid eventuell förekomst av kränkningar. (Se kapitlet "Arbetsmiljö och delaktighet").

Inspektörerna bedömer att skolans miljö är lugn och trygg och att verksamheten svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation.

Därtill har granskats om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolförhållande.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen "En väg till frihet" skall de äldre eleverna uppmuntras att arbeta i elevråd som är ett mer formaliserat sätt att utöva inflytande vid skolan.

Kristofferskolans elevråd består av elevrepresentanter från klass 7–12. Elever uppger att de via skolans elevråd har möjlighet att påverka främst den fysiska miljön på skolan. Elevrådet för förslag vidare till kollegiet som sedan fattar beslut. Enligt eleverna tar det dock lång tid innan föreslagna förändringar beslutas och verkställs.

Klasstimmen som även den syftar till att vara ett forum för inflytande är schemalagd varje vecka. Under klasstimmen diskuteras i första hand praktiska, gemensamma frågor. Eleverna kan föra fram frågor som sedan tas upp i kollegiet, oftast via deras klassföreståndare. Den direkta kontakten med lärarna

är enligt eleverna den bästa vägen att framföra önskemål om arbetssätt och arbetsformer.

Elever är även representerade i skolans miljögrupp vars uppgift är att föreslå förbättringar av den fysiska miljön i skolan.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att ge eleverna möjligheter till inflytande fungerar väl.

Alla föräldrar ingår i skolans föräldraförening vars styrelse är en länk mellan föräldraföreningen och Kristofferskolans konferensberedning¹, förtroende-grupp och skolans styrelse. Föräldrar ingår även som styrelseledamöter i skolans styrelse. Förutom det formella samarbetet har skolan föräldramöten i regel en gång per månad och anordnar även andra gemensamma aktiviteter som fester, basarer, konserter och kurser m.m. Föräldrar uppger att de har god kontakt med skolan.

Kristofferskolans förebyggande arbete för att skapa trygghet och motverka mobbning och annan kränkande behandling visar på god kvalitet. Eventuella händelser uppmärksammas och åtgärdas.

Skolan har en särskild elevomsorgsgrupp utvald av kollegiet och som består av lärare och skolsköterska. Gruppens uppgift är att handlägga ärenden som rör kränkande behandling. Enligt eleverna finns förutom skolsköterskan även andra vuxna på skolan att vända sig till vid behov. Kollegiet bjuder också in elever för att delge kollegiet om hur eleverna upplever den psykosociala miljön på skolan.

Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Kristofferskolan delgav Skolverket inför inspektionsbesöket en plan mot kränkande behandling. I samband med besöket delgavs inspektörerna ytterligare ett dokument av skolan benämnt ”Kristofferskolans policy mot kränkande särbehandling av elever”. Dessa två dokument beskriver sammantaget vad kränkande behandling innebär och att skolan tar avstånd från all diskriminering. Dokumenten beskriver också rutiner för åtgärder samt uppföljande insatser.

Inspektörerna bedömer att skolans dokument sammantaget uppfyller den nya lagens krav. Skolan bör dock sammanföra sina dokument till ett enda och benämna det likabehandlingsplan.

Huvudmannen har i samband med faktagranskningen uppgett att en likabehandlingsplan nu är utarbetad och skall föreläggas skolans styrelse för formellt godkännande.

För skolans fortsatta arbete med likabehandlingsplanen vill inspektörerna hänvisa till Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2007:7). Inspektörerna vill därtill uppmärksamma skolan på att en ny förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan trädde i kraft den 15 oktober 2006 och förutsätter att denna efterlevs av skolan.

¹ Konferensberedningen är kollegiets beredande och verkställande organ och består av 3-5 lärare.

Inspektörerna vill även uppmärksamma skolan på att likabehandlingsplanen årligen skall följas upp och utvärderas i kvalitetsredovisningen.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet fungerar väl.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Kristofferskolan erbjuder Waldorfprogrammet WK 10–12 vilket har inslag av naturvetenskapliga, konstnärliga och humanistiska ämnen. Programmet baseras på det samhällsvetenskapliga programmet. I Waldorfprogrammet ingår kärnämnen och ett fåtal karaktärsämnen som motsvarar de nationella kurserna. Programmets poängplan omfattar 2 500 gymnasiepoäng.

Kristofferskolan integrerar all undervisning som teori, konstnärlighet och praktik i ett helhetsperspektiv. Waldorfpedagogiken vill utveckla hela människan – tanke, känsla och vilja. Fördelningen av kunskapsinnehållet mellan olika årskurser grundar sig på den syn på elevens utveckling som Rudolf Steiner formulerade.

I Waldorfskolan har man ett ”rytmiskt schema för skoldagen som motverkar läströtthet och utgår från människans dygnsrytm”. Periodundervisning (tanke) ligger på morgonen, språk och konstnärliga ämnen (känsla) mitt på dagen, hantverk och idrott m.m. (vilja) på eftermiddagen.

Skolan arbetar temainriktat och ämnena läses i block under två till fyra veckor, därefter byter man tema. Eleverna har teoretisk undervisning koncentrerad till perioder för att skapa helhet i elevernas lärande och möjlighet till fördjupning i ämnet. Av schemat för gymnasieskolan framgår att en normaldag inleds med en ”morgonperiod” och att den mer praktiskt inriktade undervisningen är förlagd till eftermiddagen.

Eleverna producerar i samband med dessa perioder sina egna läromedel oftast i form av s.k. periodhäften, där de uppmuntras att fokusera på såväl det ämnesteoretiska innehållet som det praktiskt konstnärliga utförandet. Efter periodens slut lämnas periodhäftet till läraren för bedömning. Eleverna kan i samråd med läraren välja alternativa redovisningsformer av periodhäftet. Det kan exempelvis vara en egenproducerad film, inspelning på cd-skiva eller muntlig framställning. Dessa alternativa redovisningsformer gäller främst klass 11 och 12 då lärarna anser att eleverna är mogna för att klara av andra arbetssätt och arbetsformer.

Den organisering av undervisningen i form av periodläsning som skolan har upplevs av eleverna som intensiva och bra men samtidigt kan det vara sårbart om man råkar bli sjuk under en period och måste ta igen missade lektioner. Elever uppger dock att vid dessa tillfällen kan de få stöd av läraren. Om en elev har missat en eller flera lektioner har de möjlighet att ta del av planering och innehåll av den missade lektionen skriftligt som läraren har iordningsställt till eleven. Varje period avslutas med ett skriftligt eller muntligt prov.

Flertalet elever uppger för inspektörerna att de är nöjda med hur undervisningen är organiserad under dagen och att arbetssätten varierar i flertalet ämnen. Däremot har eleverna synpunkter på att arbetstempot i vissa ämnen är för långsamt. Enligt elever och lärare anpassas undervisningsnivån till en ”medelnivå” för att alla elever i klassen skall ha möjlighet att följa med i undervisningen. De elever som vill arbeta snabbare och på egen hand uppger för inspektörerna att de upplever att studietakten i vissa ämnen blir alltför

”långsam och seg”. De tycker ”att det känns frustrerande att behöva vänta in elever som behöver mer tid”. Enligt skolan är det svårt att förändra detta beroende på skolans organisering i form av perioder och att ämnena är planerade utifrån ett 10-12 perspektiv.

Eleverna uppger i intervjuerna att de har efterlyst läroböcker som komplement till de egna arbetshäftena, främst i ämnen som matematik, främmande språk och naturvetenskap för att därmed lättare kunna arbeta i sin egen takt. Enligt eleverna är det dock svårt att få gehör för detta hos flertalet lärare eftersom en grundprincip inom waldorfpedagogiken är att man skall skapa sitt eget läromedel i kurserna.

Inspektörerna bedömer att skolans organisering av skoldagen med varierande arbetssätt och arbetsformer främjar elevernas lärande. Däremot bör individanpassningen av undervisningen i vissa ämnen utvecklas och förbättras så att alla elever utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Individanpassning och stöd

Det övergripande ansvaret för elevvårdsärenden har skolans elevvårdsgrupp. I gruppen ingår skolläkare, skolsköterska, skolpsykolog, kurator samt konferensberedningens ordförande. Dessutom ingår en s.k. stödkoordinatör som har ansvar för att identifiera stödbehovet på skolan för att samordna externa kontakter såsom olika kommuners socialtjänst.

Skolan erbjuder organiserat stöd i matematik och engelska. Det är ämnesläraren i respektive ämne som avgör vilken elev som behöver stöd i ämnet och läraren ansvarar för genomförandet av stödundervisningen.

Hantverksstöd kan erbjudas elever i behov av särskilt stöd. Det är särskilda stödtimmar i fyra olika hantverk som skolan erbjuder en till två timmar per dag, utöver den ordinarie klassundervisningen. Vid behov kan hantverksstödet kombineras med samtalsterapi. Det är stödkollegiet som gör bedömningen av denna stödåtgärd men beslutet fattas i konferensberedningen och ett åtgärdsprogram utarbetas tillsammans med eleven och föräldrarna. Andra stödformer som eleverna kan remitteras till är läkeurytmi och talpedagog.

Åtgärdsprogram upprättas för de elever som behöver särskilda stödåtgärder.

Inspektörerna bedömer att Kristofferskolans arbete med särskilt stöd är av god kvalitet och att de elever som är i behov av särskilt stöd får tillgång till det.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygsättning

Av 2 kap. 9 § förordningen om fristående gymnasieskolor framgår att eleverna vid en fristående gymnasieskola skall få betyg enligt bestämmelserna i 7 kap. 1–13 § § gymnasieförordningen. Kristofferskolan har valt att eleverna i gymnasieskolan skall få betyg trots att skolan som waldorfskola har rätt att istället utfärda ett intyg. Detta innebär bland annat att betyg skall sättas efter avslutad kurs.

Enligt ledningsgruppen fortlöper samtliga kurser under alla tre åren. Vid inspektionsbesöket framkommer dock att matematik A avslutas i klass 10 och engelska A i klass 11. Resterande kurser avslutas i klass 12. Skolans förklaring till att många kurser pågår så länge är att gymnasieskolan enligt waldorfskolans kursplan är en sammanhållen utbildning. Betyg sätts enligt huvudmannen när dessa kurser avslutas.

Enligt elevers utsagor framkommer att eleverna inte får veta vilket betyg de fått i den avslutande kursen. I regel använder skolan överhuvudtaget inte de nationella betygsbeteckningarna under utbildningen. Vissa lärare sätter betyg efter att kursen avslutats men meddelar inte betyget till eleven. Det framgår även att lärarna har olika uppfattning om när betyg skall sättas.

Ledning och lärare betonar starkt att skolans pedagogik grundar sig på ett 1–12 perspektiv. De menar att betygssättning ger upphov till stress och betygshets, vilket skolan vill ”bespara” eleverna.

Istället för betyg får eleven skriftliga omdömen i klass 10 och 11 i form av ett läsårsbrev. Enligt eleverna vet de hur de har utvecklats socialt och emotionellt under utbildningen men inte i vilken mån de har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs.

Den huvudsakliga uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling under läsåret görs via de så kallade periodhäften som är en skriftlig dokumentation som varje elev måste lämna in efter arbetet med ett tema (period). Som tidigare nämnts kan periodhäftet ersättas med andra redovisningsformer.

Enligt skolan ligger elevernas periodhäften och läsårsbrev till grund för de utvecklingssamtal som klassföreståndaren genomför med eleven och föräldrar en till två gånger per läsår. Enligt elever och föräldrar handlar utvecklingssamtalet huvudsakligen om elevens mognad och sociala utveckling. Måluppfyllelse och betyg nämns i regel inte. Om en elev i klass 12 riskerar att inte nå målen i kursen utdelas en varning och eleven får i samband med varningen reda på vad som krävs för att uppnå målen.

Eleverna upplever att lärarna, utöver den information som ges i utvecklingssamtalen, är otydliga med att ange grunderna för bedömning och betygssättning. Det beror även på den enskilde läraren om de får information om betyget.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra informationen till elever och föräldrar om kunskapsmål, betygskriterier och kunskapsresultat. Eleverna har därtill rätt att efter avslutad kurs få ta del av det betyg som satts.

Enligt 7 kap. 6 § gymnasieförordningen skall en elevs betyg antecknas i en betygs katalog. Betygen skall finnas samlade för varje enskild elev. Betygskatalogen skall utgöra den officiella dokumentationen över de betyg som har satts. Rektorn ansvarar för förändret av betygs katalogen. Rektorn skall även se till att eleverna informeras om rätten att få ett utdrag ur betygs katalogen i form av ett samlat betygskatalogdokument.

Under inspektionsbesöket framkom att skolans betygs kataloger saknar datering och anteckning om att slutbetyg utfärdats. Ansvar för betygs katalogen har stiftelsen delegerat till studie- och yrkesvägledaren.

Enligt skolan är det ordförande i stiftelsens styrelse som skall utfärda slutbetyget. Slutbetygen för läsåret 2005/06 utfärdades dock av konferensberedningens ordförande och vid tidpunkten för inspektionsbesöket innehades uppdraget av två lärare.

Huvudmannen har i samband med sin sakgranskning av denna rapport meddelat att stiftelsens ordförande i fortsättningen kommer att ha det yttersta ansvaret för betygssättningen och betygs katalogen vilket inspektörerna ser

positivt på eftersom det är av yttersta vikt att myndighetsutövning sköts av en identifierbar person i skolans ledning.

Inspektörerna vill även poängtera vikten av att betygskatalogerna förs på ett för eleverna rättssäkert sätt.

Skolan använder sig av Waldorfskolefederationens egna utarbetade betygskriterier, version 2, vid betygssättning i de olika kurserna. Av inspektörernas granskning av betygskriterierna har framkommit att det finns kriterier i ett antal kurser som inte återfinns i målen för kurserna. I vissa kurser återfinns dessutom kriterier som exempelvis ”arbetat ambitiöst”, ”deltagit intresserat” och ”deltagit uppmärksam”.

Enligt inspektörerna uppvisar Waldorfskolefederationens betygskriterier i de olika kurserna stora skillnader i kvalitet. Det varierar dels hur väl betygskriterierna motsvarar de nationella betygskriterierna dels hur väl de motsvarar de mål som eleverna skall uppnå enligt kursplanen ”En väg till frihet”.

Enligt 7 kap. 4 § gymnasieförordningen skall betygskriterierna precisera vilka kunskaper enligt kursplanen som krävs för att eleven skall få ett visst betyg.

Inspektörerna bedömer att skolan måste bearbeta sina betygskriterier så att de bättre motsvarar de mål som eleverna skall uppnå enligt kursplanen ”En väg till frihet”. Inspektörerna vill även påpeka att betyg skall gälla kunskaper i kursen och att bedömning och betygssättning skall ske med kursplanernas mål och betygskriterierna som utgångspunkt. Det innebär att ambition, flit, närvaro etc. inte i sig skall ligga till grund för betygssättningen såvida de inte är en direkt förutsättning för att målen skall kunna nås.

I samband med faktagranskningen har huvudmannen uppgivit för Skolverket att skolan och Waldorfskolefederationen arbetar med betygskriterierna och ”deras relation till kunskapsmål och kursplan”.

Enligt 7 kap. 5 § gymnasieförordningen skall lärarna inför betygssättningen i ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik använda sig av nationellt fastställda prov. Nationellt fastställda prov skall också användas i den avslutande gemensamma karaktärsämneskursen i engelska och matematik.

Vid Kristofferskolan genomförs inte de obligatoriska nationella proven i klass 10–12. Anledningen till detta är enligt ledningsgruppen att de nationella provens upplägg inte stämmer överens med waldorfskolans kursplaner som är gjorda i ett 10–12 perspektiv och därmed har skolan ansett att de nationella proven varit frivilliga. I engelska A har dock det nationella provet genomförts på initiativ av den enskilda läraren eftersom denne anser att det är ett värdefullt arbetsmaterial i undervisningen. Läraren har även jämfört resultatet med andra skolor för att se hur Kristofferskolan ligger till i engelska.

För att diskutera bedömningsfrågor deltar lärarna på Kristofferskolan regelbundet i waldorfskolefederationens möten.

Inspektörerna kan konstatera att Kristofferskolan, förutom i engelska A, inte genomfört de nationella proven i enlighet med författningarnas krav, vilket skolan måste åtgärda.

Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att Kristofferskolans arbete med utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning uppvisat allvarliga brister i de avseenden som påtalats ovan.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Ett dokument som alla skolor är skyldiga att upprätta, såväl fristående som offentliga, är en kvalitetsredovisning. Denna skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte uppnåtts.

Kristofferskolan har en verksamhetsplan för läsåret 2005/06 som aktualiserades i maj 2005. I arbetet med att ta fram denna plan deltog även föräldrarådet. Planen anger ett antal mål och aktiviteter som skall leda till målen. Den är kortfattad och det framgår inte om verksamhetsplanen skall motsvara skolans kvalitetsredovisning.

Inför inspektionsbesöket har inspektörerna även tagit del av en lokal utvärdering av det waldorfpedagogiska arbetet på "högstadiet", klass 9–12, "En kärleksfull skolning för livet?". Skolan uppger att utvärderingen är en del av Kristofferskolans kvalitetssäkringsarbete läsåret 2005/06. Syftet med utvärderingen var bl.a. att synliggöra gymnasieskolans inre verksamhet kopplat till de syften och målbeskrivningar som presenteras i verksamhetsplanen. Utvärderingen genomfördes under två veckor av en person som inte är anställd på skolan. Undersökningen bygger på intervjuer av elever och lärare samt observationer i klassrummen. Resultatet är tänkt att fungera som underlag för pedagogiska diskussioner.

Kollegiet planerar, diskuterar och utvärderar skolans utveckling. Läraren har ansvaret för att utvärderingar genomförs efter varje avslutad period och skall diskutera resultatet med respektive klass. Men eleverna uppger att det är mycket ovanligt att lärare ger återkoppling av utvärderingarna till klassen.

Enligt inspektörerna är skolan på god väg att kunna ta fram en kvalitetsredovisning för gymnasieskolan eftersom en stor del av underlaget finns. Skolans verksamhetsplan och ovan nämnda utvärdering "En kärleksfull skolning för livet" lever dock inte upp till författningarnas krav på en skriftlig kvalitetsredovisning.

Skolan måste upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningen skall utgöra ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Genom att använda kvalitetsredovisningen som ett sådant instrument kan enligt inspektörerna skolans kvalitetsarbete utföras mer systematiskt. Förordningen för kvalitetsredovisningen fastställer dessutom att den skriftliga kvalitetsredovisningen skall upprättas under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

I samband med faktagranskningen har huvudmannen angett att en kvalitetsredovisning nu är utarbetad och skall föreläggas skolans styrelse för formellt godkännande.

Ledning och intern kommunikation

Stiftelsen Kristofferskolan är Kristofferskolans huvudman och förvaltas av en styrelse som består av representanter för lärare och föräldrar. Stiftelsen har det juridiska och övergripande ekonomiska ansvaret för skolan.

Driften av skolan överlåtes till kollegiet som ansvarar för det pedagogiska arbetet och i vården av eleverna. Kollegiet är öppet för skolans medarbetare och elevvårdande personal och sammanträder varje vecka. Någon rektor finns

inte utan ledningen av skolan sköts av kollegiet som i sin tur delegerar pedagogiska och administrativa uppgifter till olika mandatgrupper. De tre bärande grupperna är ledningsgruppen, personalgruppen och ekonomigruppen.

I skolans ledningsgrupp ingår styrelsens ordförande och utöver denne ingår ordförandena i den s.k. konferensberedningen respektive personalgruppen. Ledningsgruppen samordnar ekonomiska och pedagogiska frågor samt personalärenden. Mandatperioden är två år. Konferensberedningen bereder frågor av pedagogisk och elevvårdande art som sedan diskuteras och beslutas av kollegiet som sammanträder en gång i veckan. Personalgruppen handhar anställningsärenden gällande pedagogisk personal samt ansvarar för medarbetarsamtal och kompetensutveckling av lärarna. Skolan har, utöver ovan nämnda arbetsgrupper, ytterligare mandatgrupper med specifika ansvarsområden; elevvårdsgrupp, elevomsorgsgrupp, lärarråd, förtroendegrupp, lovansökningsgrupp, valberedning, fastighetsgrupp, miljögrupp samt föräldraråd. I några av dessa grupper ingår elever och/eller föräldrar.

Under elevintervjuer framkom att de var osäkra på vilka lärare som ingår i ledningsgruppen förutom stiftelsens ordförande. Däremot är de införstådda med skolans organisation och vet vilken grupp som handhar olika frågor. Även föräldrar vet vilka frågor som handhas av de olika ansvarsgrupperna. Skolans skriftliga material, såsom exempelvis skolkatalog, anger tydligt de olika arbetsgruppernas ansvarsområden och vilka personer som ingår i dessa under det aktuella läsåret. Skolans ledningsgrupp uppgav för inspektörerna att de har presenterat både ledningsgruppens funktion och dess ledamöter i samband med höstterminens start.

Inspektörerna bedömer att skolledningen på Kristofferskolan lever upp till författningarnas krav.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgången till utbildning som skall erbjudas, öppenheten och urvalsregler, personalens kompetens samt läromedel, pedagogiska material och utrustning.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av eventuella avgifter samt skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Bestämmelser finns i bl.a. skollagen och förordningen om fristående skolor.

Öppenhet och urvalsregler

Enligt författningarna skall en fristående gymnasieskola vara öppen för alla som har rätt till utbildning i gymnasieskolan. Det innebär att den sökande måste ha godkända betyg i svenska, alternativt svenska som andraspråk, engelska och matematik från grundskolan eller likvärdiga kunskaper. Styrelsen för utbildningen får därutöver besluta att en sökande skall få tillgodogöra sig poäng för särskilda kunskaper eller erfarenheter av betydelse för den sökta utbildningen. Meritvärdet får i sådana fall höjas högst med 10.

Kristofferskolan handhar själv intagningen till gymnasieskolan. Enligt skolans intagningsprinciper till gymnasieskolan har behöriga elever från Kristoffersskolans klass 9 företräde. För övriga sökande ger betyg i waldorfspecifika

ämnen visst företräde. Det innebär att elever från andra nioåriga waldorfskolor med betyg i eurytmi kan tillgodoräkna sig detta ämne. Intagningsansvarig och klassföreståndare i det kommande läsårets klass 10 rangordnar eleverna efter betygspoäng för grundskoleelever. För waldorfelever bedöms kvalifikationer som de framgår ur läsårsbrevet. Ytterst avgörande är en översättning av läsårsbrevet till en graderad betygsskala.

I samband med ansökan lämnas en skriftlig motivering till varför den sökande önskar gå i en waldorfgymnasieskola som är ett underlag för rangordning mellan sökande då platserna inte räcker till.

Kristofferskolan ger i första hand sina egna behöriga grundskoleelever företräde till gymnasieskolan framför andra behöriga sökande med eller utan waldorfspecifika ämnen. Vid urvalet till skolan översätter skolan dessutom läsårsbrevet till en graderad betygsskala. Inspektörerna bedömer härmed att Kristofferskolans urval av elever som tas emot i gymnasieskolan inte görs enligt gällande bestämmelser.

Skolans stabilitet

Enligt skolan är elevunderlaget stabilt och det är fler sökande till gymnasieskolan än tillgången till platser.

Huvudmannens årsredovisningar för räkenskapsåren 2004/05 och 2005/06 uppvisar båda ett överskott.

Inspektörerna bedömer att Kristofferskolan har den stabilitet som krävs.

Personal

Inspektörerna har granskat om lärarna har utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver och om skolan i övrigt har tillgång till erforderlig personal. Även skolledningens utbildning och erfarenhet, om skolan har tillgång till lärare med speciell kompetens exempelvis speciallärare samt tillgång till skolhälsovård har granskats. Vidare har personalens och skolledningens tillgång till kompetensutveckling granskats.

Inspektörerna bedömer att tillgången inom dessa områden är god.

Avgifter

Skolan är avgiftsfri enligt samtliga intervjugrupper.

Datum	Ort
2007-06-14	Stockholm

Marie Wiberg-Svensson, undervisningsråd

Anders Kennberg, undervisningsråd